

Minister van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij aanbieding onderzoek naar agressie en geweld tegen journalisten

Datum
27 maart 2023

Ons kenmerk
-

1. Aanleiding

Op 27 maart wordt het onderzoeksrapport "*Beelden van geweld, een mixed-methods onderzoek naar geweld en agressie tegen journalisten*" openbaar gemaakt, dat is uitgevoerd door de Erasmus Universiteit Rotterdam in opdracht van het WODC.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

- kennis te nemen van het onderzoeksrapport "*Beelden van geweld, een mixed-methods onderzoek naar geweld en agressie tegen journalisten*"
- in te stemmen met de verzending van het onderzoeksrapport als bijlage bij bijgevoegde aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer, op 27 maart na publicatie van het onderzoeksrapport door WODC. U zendt deze aanbiedingsbrief gezamenlijk met de staatssecretaris van OCW naar de Tweede Kamer.

Op dit moment wordt gewerkt aan de beleidsreactie op het onderzoeksrapport. Deze zal binnen enkele weken aan de Kamer gestuurd kunnen worden. In de beslisnota bij de beleidsreactie zal nader worden ingegaan op de inhoudelijke punten uit het onderzoeksrapport. Hieronder alvast de belangrijkste bevindingen van het onderzoek.

3. Kernpunten

De belangrijkste bevindingen van het onderzoek zijn:

1. *Geweld tegen journalisten is een diffuus probleem*

Er is veel variatie in de aard en omvang van geweld, alsook de wijze waarop dit door journalisten wordt ervaren. Zeker niet alle journalisten ervaren problematische agressie of geweld tijdens hun werk. Afhankelijk van de bron die wordt gebruikt, worden verschillende facetten van het probleem zichtbaar.

2. *Geweld tegen journalisten is geen geïsoleerd probleem, maar maakt onderdeel uit van bredere maatschappelijke vraagstukken en problemen.*

Veel journalisten (ook die zelf weinig/geen geweld ervaren) schetsen een breder vijandig klimaat ten opzichte van journalisten en zien dat als een probleem. Geweld tegen journalisten kan niet goed worden geduid zonder dit te plaatsen binnen de bredere maatschappelijke context waarin het journalistieke werk zich

afspeelt. Het geweld is tevens niet los te zien van geweld dat plaatsvindt tegen gezagsdragers en personen met een publieke taak.

3. Voor het probleem van geweld tegen journalisten is de afgelopen jaren meer aandacht

Er is een duidelijke toename aan media-aandacht voor geweld tegen journalisten en een groeiend maatschappelijk bewustzijn. De beroepsgroep zelf speelt hierin een belangrijke agenderende rol.

4. Geweld is ongelijk verdeeld en contextafhankelijk

Geweld is niet gelijk verdeeld onder journalisten: sommige journalisten hebben er vaker last van en in extremere vorm dan anderen. Daarnaast zijn de vorm en mate van geweld specifiek voor een bepaalde context. De onderzoekers herkennen vier verschillende contexten waarin geweld vaak aan de orde is: 112-en beeldjournalistiek, verslaggeving van demonstraties en (sport)evenementen, online via sociale media en binnen de misdaadjournalistiek. Hoe (on)veilig een journalist zich voelt, hangt sterk af van diens persoonlijke ervaringen en visies.

5. Geweld is situationeel bepaald en komt vaak voort uit emotie

Geweld tegen journalisten betreft vaak incidentele, impulsieve uitingen van emotie en niet zozeer rationeel, doordacht handelen. Het is afhankelijk van de omstandigheden of een situatie uit de hand loopt en/of emotie leidt tot agressie of zelfs fysiek geweld tegen een journalist. Als er al een motief te achterhalen is, dan lijkt dit meestal gelegen in onvrede over een (mogelijke) publicatie en/of het willen voorkomen dat publicatie plaatsvindt.

Beleidsaanbevelingen

Het onderzoeksrapport bespreekt ook een aantal beleidsinterventies die mogelijk effectief zouden kunnen zijn in het terugdringen van geweld tegen journalisten:

1. Beter naleving van het bestaande beleid

Het Protocol PersVeilig, dat uitgaat van een hoge prioriteit bij politie en het Openbaar Ministerie voor de opsporing en vervolging van verdachten van agressie en geweld tegen journalisten, kan in de praktijk beter te worden nageleefd door zowel de politie als het Openbaar Ministerie. Daarbij kan vooral worden ingezet op het vergroten van de kenbaarheid van de afspraken bij lagere ambtenaren. Ook zou het initiatief PersVeilig blijvend van voldoende financiering en verdere medewerking kunnen worden voorzien.

2. Een taakstrafverbod is geen adequate maatregel om het geweld effectief tegen te gaan

Weinig journalisten zien de meerwaarde van een taakstrafverbod bij geweld tegen journalisten, of van andere maatregelen die de strafmaat betreffen. Dergelijke maatregelen passen ook niet goed bij de impulsieve en ondoordachte aard die het geweld veelal lijkt te hebben.

3. Inzetten op het stimuleren van mediageletterdheid

Er kan nader worden ingezet op initiatieven gericht op het stimuleren van mediageletterdheid om het soms vijandige klimaat tegen journalisten te keren. Bestaande initiatieven (op scholen e.d.) kunnen worden uitgebreid. Daarbij dient ook discussie te worden gevoerd over de rol die journalisten zelf kunnen spelen in het ontstaan en tegengaan van geweld en agressie.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
27 maart 2023

Ons kenmerk
-

4. Het in kaart brengen van geweld tegen journalisten – door registratie en onderzoek – verdient blijvende aandacht

Bij het in kaart brengen kan in het bijzonder nader te worden onderzocht welke groepen journalisten het geweld in het bijzonder treft (en of het om kwetsbare groepen gaat). Zo kunnen maatregelen specifiekere worden ingezet, al naar gelang het bijvoorbeeld vrouwelijke journalisten, journalisten met een minderheidsachtergrond of freelancers betreft.

5. Online platforms verantwoordelijk houden voor het stimuleren van gewenst online gedrag en het verwijderen van onaanvaardbare content

Het verwijderen van deze content moet sneller en makkelijker (kunnen) plaatsvinden. Er zou tevens meer kunnen worden aangestuurd op het stimuleren van transparantie en van gewenst online gedrag en op het opstellen en handhaven van online gedragsregels.

4.1 Politieke context

Met dit onderzoek wordt uitvoering gegeven aan de toezeggingen van de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid tijdens de behandeling van het wetsvoorstel uitbreiding taakstrafverbod in uw Kamer op 27 januari 2021 om een onderzoek te laten uitvoeren naar de aard en omvang van geweld tegen journalisten en hierin ook een mogelijke uitbreiding van het taakstrafverbod voor journalisten te onderzoeken.¹ Een groot aantal bevindingen van het rapport raken het beleidsterrein van het ministerie van OCW. Om dit reden wordt aanbiedingsbrief ook ondertekend door de staatssecretaris van OCW.

4.2 Krachtenveld

Bij het schrijven van de beleidsreactie zijn het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het Openbaar Ministerie en de politie betrokken.

4.3 Communicatie

Het WODC zal het onderzoeksrapport op 27 maart openbaar maken door middel van een persbericht.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
27 maart 2023

Ons kenmerk
-

¹ [Plenaire verslagen | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)